

ELS MALNOMS D'ULLDECONA (*)

Per FRANCESC ITARTE i VERICAT

INTRODUCCIÓ

Començaré per explicar que m'he decidit per posar com a títol d'aquesta comunicació la paraula malnoms enfront d'altres denominacions com poden ser renoms, sobrenoms, àlies, o motius, que tot vol dir el mateix, perquè malnom és la forma més usada a la nostra comarca.

El mètode seguit per tal de fer el recull de malnoms d'Ulldecona va ser inicialment el de la recollida oral entre persones del nostre entorn familiar. Un cop confeccionada una primera llista, ens vam desplaçar durant algunes tardes als dos locals de jubilats que hi ha a la localitat i allí, una vegada s'havia explicat el motiu del nostre interès, en un moment la taula s'anava omplint. Cada jubilat nou que entrava al local i que considerava que podia aportar nous malnoms, era requerit de pressa pels companys. Per tal d'anar refrescant la memòria, nosaltres anàvem llegint la llista inicial de malnoms de què ja disposàvem. Cada malnom llegit ens portava a recordar el/la del cònjuge, el/la d'un/a veí/veïna, el/la de l'amic/ga inseparable... Un altre sistema que també ens va aportar molta informació

va ser el del veïnatge. Els jubilats recordaven del seu carrer de sempre, o del que van anar a viure després de casats, casa per casa, qui hi viu ara, qui hi vivia abans, amb qui es va casar, etc. Fins i tot se'ns va facilitar tant la recerca que, dies després, se'ns aturava pel carrer per tal de donar-nos l'últim malnom que havien recordat.

Un altre sistema utilitzat ha estat també la investigació de documents escrits de l'Ajuntament. Cal dir que molt poca informació hem pogut recollir amb aquest mètode, atès que en els escrits legals o oficials sol ometre's el malnom perquè es considera ofensiu o irònic. Tot i així ens van ser de gran utilitat dues llistes de l'any 1939, que classificaven casa per casa, i veí per veí, els addictes i els no-addictes al Règim. En aquestes llistes, confeccionades amb finalitats repressives pel franquisme, els no-addictes solien portar gairebé tots el corresponent malnom al costat del nom legal, en canvi, no passava així a la llista dels considerats com a addictes.

En el nostre treball primerament reproduïrem una rondalla escrita durant la dècada dels anys 30, la qual ens ha estat

(*) Una part d'aquest article va ser presentada al XXIII Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica que va tenir lloc a Ulldecona els dies 25 i 26 d'octubre de 1997 i publicat al Butlletí Interior LXXIX de la Societat d'Onomàstica, el desembre de 1999. La nova versió que ara presentem ha estat revisada, corregida i ampliada amb la llista alfabètica final.

facilitada pel senyor Pere Brusca Garrit, Pere Pesseta, i de la qual era l'autor l'ulldeconenc Josep O'Callaghan Martí, difunt l'any 1936. En el moment que va arribar a les meves mans, van avisar-me que, a través de diferents còpies que s'han anat fent a través del temps, s'ha pogut perdre, possiblement, algun malnom i potser també que ja no mantinga el sabor original. Malgrat tot crec que val la pena recuperar-la.

A) LA RONDALLA D'ULLDECONA

En la Galana Catalunya
hi ha un Polit poble que li diuen
Ulldecona, la Bacona,
i els que això saben se'n riuen.
En este poble Massabonic
hi ha més de Milhòmens grans
tant per lletres com per Pluma
com per noms extravagants.
Vint cèntims us en faré
si com Badoc, no badeu
i anant començant la corda
compteu los nucs que farem.
Un dia d'una setmana
en este poble que he dit
es va presentar un Francès
fent, Xirivit, Sorlit, Collit.
L'Espanyolet que ho va veure
se'n va a casa del Flac Fuster
i li conta a la Palota
d'aquell home Foraster.
Estan allí els dos parlant
vénen Sotero i Topinot
i van fugir quan van veure
que es parlava del Francesot.
I com que eren volguts d'ell
tot seguit li van dir:
si l'agafeu, aviseu Garrell
i també el Flare Topí.
Hi ha comentaris al poble,
un siteja, l'altre calla,
l'altre pega unes mirades,
ara ve la gran cordada.

Com si ho haguessen sentit,
allà ve la gran Ramada
duient per Capità el Viu,
Belet i la Ratada.
I com que és molt consegüent
ve també l'home, lo Ratat
amb una tan gran Manola
que semblava lo Cagat.
Com si fóra un Raboset
va per allí fent Ullets
i a estones fent la Peturra
com Venancio de les Dents.
Surt Carana i me l'agafa
i me'l porta a ca Bellotes
i no gasten més Rebudes
i se l'emporten Preset.
Lo Borní que era molt ell
se'n va en busca de l'Hereu
i per sortir prest del Sepió
preguen molt més a Masdèu.
Lo Meneo aquí no s'ha acabat
Quart per hora ve amb gran patrulla
amb tota la gent de la Rulla
i tota la del Mascarat.
No sé per què ve lo Bollaire
I també Hombre serio i Xito
també ve lo Gran Maligne
i el molt Pelat de Benito.
Vénen darrere d'ells Matamoros,
lo President de la Comarca,
Panolla, lo Puto i Mollons,
Garriga, Rallo i Pataca
la Pifanya i Calcesblanques
s'agafen a Collonet,
Burriac, lo Pigo i Bertolo
i trenquen lo cànter a Planet.
Masdèu es burla de la Grilla,
Dosa es riu de Bedòs
Ve l'Estudiant de Rampinya
barallant-se amb Cap d'arròs.
Ho veu Perico el Soldado
I el Coixo de Granyana,
també ho veu Panxapodada
i un d'aquells que fan lo Maco.
Se'n va allà Roquet

I trobant-se el bon Casul
li donen fort de Pa-sec
i el deixen com a Poc-cul.
Allà apareix Llumetes
com si fóra un Canetà,
així que el veuen li diuen:
Tu, Bordales, Plega el pa
i me'l posen tan Calent
que els Calçons li feien mal,
l'agafen amb un Llençol
i el porten a l'Hospital.
Cuca-santa el va anar a veure
I quan allí es va saber
tot així amb una Tallada
el duen al Serraller.
I com que molt poc el volia
el porta a casa Camota
i este no només li va dir Dugo
que li va fer la Carota.
Així que va estar tot sol
agafa per allí un Cranc
li trauen totes les Dentasses
i el deixa com a Capblanc.
Pitralot que era amic d'ell
hi acudeix sentint lo soroll
s'agafen allí amb Garrell
i es mosseguen com lo Poli.
Ja ve Minguet dels Forners,
Penja-reis i Felipó
i com que eren tots amics,
fan créixer fort lo Tacó.
Qui va damunt qui va davall
es presenta allí Salero
amb lo Punyalet a la mà
que va prendre a Sotero.
Com si fóra lo Rei Moro,
estant-los allí arengant
vénen allí amb gran Petera
lo Cabró i Perebuscall.
I li diuen : Set cegueres,
ja pots córrer com un Tord espantat
que no siga que sense Barreres
surtes molt Malcasat.
Així que aquell se'n va anar
tornà a encendre's la Capseta

i amb això ve Matapollos
i el xerraire Semoleta.
I apliquen foc a la Sábana
i allò tot va que s'encén
entre Guixa i Enquilliana
punxen Pere Vicent.
Lo Pixum no s'ha parat
falta molta més Rendilla
falta Toni lo Geperut
i la seua Petrolina.
Allà i junts amb ells vénen
Talent, Franxesco i Pomada
juntament amb Cacaquets
i l'home de la Advocada.
També ve Pasalamar,
lo Magre, Tita i Villalta
i tiren cop de bastos
i a un li trenquen Mitjagalta.
Quin Lambrolla s'ha mogut
un repreta, l'altre surt,
l'altre allà pega un Fonoll
però com si anés Torbat.
Doncs per acabar la Gandaia
allà ve corrents Vicierro
rosegant com un Bitxac
Antonieta de Ferrero.
Altra Carallada i Mitja,
això no ho havien Rebut
i a l'últim acabaren
traent Abelles d'un Canut.
Atenció que allà ve Cama
com si vingués de Xert
apacigua la qüestió
mentre l'ajuda Nasquet.
Perquè si ve Mitjavila
duient també a Mitjadona
ni Milhòmens que s'hi posen
al Futró anirà la cosa.
També te part en la Tequera
lo molt Ros de Pere Gil
també lo Ros de la Botera
lo Puço, Taudora i lo Grill.
Patinou i Patimeu,
lo Colaxà i lo Menut,
la Cendrera i Loberats,

lo Canareu i Bu-buc.
Esbrí, Sansano i Centeno,
Garrell i Licantí.
L'Aube i la Magnífica,
Palau, Perano i Pepino.
Lo Muchacho i lo Flauter,
Virgili i la Valmanya,
lo Negret i el Tort de Vic
i Pepe lo de l'Escolana.
La Franxela i Comunenc,
l'Americano i Tanaix,
lo Pipante i Ventallenc,
la Godallença i Patraix.
Baladroc i lo Galerenc,
Trabúcio i el Lleganyós,
Lo Punxonet i lo Senienc
Ximo d'Aurora i el Babós.
Nyiqui-nyaque i Garrofi
Vicente i la Tolosera
Sastre Calduch i Govern
Caramanxel i Rochera.
La Fementa i Cagalló,
L'Hermosa i també Tomero
Antich, la Rata i Sopera
lo Mariner i el Tequero.
Ferré, Maselet i Coll-llarg,
La Russa, LLuna i Claudino
acompanyats de Santicos
i del tonto Petrolino.
Laura, Pluma i Catorze,
Bossanova i Gasparet
lo Bollaire i el Perano
Benlloc i el més Xotxet.
Ve l'Estudiant de la Curra,
Rampinya i la Cascarenya,
Uixant, lo Juano i Fasnac
Pocafam i la Belenya.
Galtabruta i Menjafigues,
lo Sariero i Carcasset,
Botins, lo Podrit i Cara de guixa,
Pote i el Gat de Benet.
Altabella i Brancalet,
Pinos, Campos i el Trobat,
Caracoles i Palot,
lo Bort i el Cosí Baldat.

Ve Blai de la Petitosa
I Manuel de la Parra,
la Botònia i Forragaites
i també lo Tort de Lauria.
També ve amb ells lo Margarito
Bossadones i la Xana
Burxorret i Pasqualot,
L'Esquerrer i Tros de Peanya.
Allà darrere d'estos vénen
les Catiques i Macabeu
i un Falcó i una Mirleta,
crident: mau, mèu, marramieu.
Monene i Babalauela
la Trompitxola i Xaparro,
Xarpeta i la Sabonera,
Manyós, Rabassa i Catarro.
Serinoies i Botoni,
Cifres, Crisanto i Grasset,
l'Ermità i la Gaiatana,
Mayans, lo Segundo i Coet.
Salta-sèquies i Gavino,
Lantolla, Darío i Maulín,
lo Perano i la Galana,
lo Picarró i Catarrín.
Andreu de la Canaraveta
lo Palliser i Mançanera,
lo Tendre i Papabellotes,
lo Pebreroig i la Perra.
Sant Antoni dels Botons Negres,
Barbereta de Folqué
Celidoni, la Conilla
Garanyana i lo Cerer.
També Miquel lo Gitano
lo Xispero i Mangotxé,
Nofre, la Nasca i Nandillo,
lo Moliner i l'Alfalsar.
També lo Maco de Tarraro,
Botons de Fusta i Cigró,
Pepeta del Molínou,
la Palícia i Sisó.
Potra, Sussena i Pesseta,
també lo Flaret de Romeu,
Quico, Ullots, Montoliu,
Tato i la Mare de Déu.
A l'última brigada

va Cubelles i Porró,
la Verge i el Jesuset,
lo Cisteller i el Guitarró.
Ragueta, lo Sort i Fartet,
Figueretes i Colau,
Don Quijote i Marianet,
lo Fideu i el Ros de Pau.
Menín, Tomaca i Cavil.lo,
Vicent, Cebeta i Pocoli,
ve lo Marit, ve lo Formatge,
ve també lo Tort de Sant Jordi.
Ve Camanua i Serapio,
lo Peniscolà i Medina,
Bibiano, Duc i el Peixet
i Jaume de la Comandina.
Lo Marco, lo Roig i el Tort,
Papatxa i Panxablanca,
ve allí Bragueta de Tràfec,
amb la Caque i Panxampla.
Guindales, Belet i el Bollo,
Pep de Prats i el Pentinat,
Concedo junt amb lo Cluc,
posats tots en un Pabadat.
Lo Soterrador i Munyós,
lo Mamellut i Lluneta,
Cataconyo i Mala-raça,
lo Ratolí i la Palometa.
Romeu, Putxol i Calistro,
Carxofero i Jabalí,
la Monyona i la Massipa,
la Bantloca i Palatsí.
Allà a la Coa de tot
ve la Cluca i Barrancot,
la Xola i Caramelo,
Xiveli i Marianot.
També ve Aurecapudenta,
Miravet i Batistot,
també Sarauells de Ferro,
lo Niciet, Feo i Perot.
Ve l'Advocat dels Tabons,
també Manolo lo Tendero,
Set Cresols i una Animeta,
una Barquera i el Barquero.
Santo Cristo i el Pare Sant

Sant Pere i Pepa de Pau,
lo Rei i a més un Tambor,
fent Paurrau, Paurrau, Paurrau.

B) ELS GRUPS SEMÀNTICS

Un cop vista aquesta Rondalla d'Ulldecona, aportem un segon cos, on presentem l'estudi semàntic dels malnoms d'Ulldecona agrupats seguint, a grans trets, l'esquema fet pel Dr. Enric Moreu-Rey al seu llibre *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. En fer aquesta agrupació semàntica, no tracto la totalitat dels malnoms aconseguits, sinó que només anomeno alguns exemples, aquells dels quals tinc bastant clara la motivació. Tot i que el més interessant i apassionant dels treballs d'aquest tipus és buscar la motivació o la situació concreta a partir de la qual es genera un determinat malnom, moltes vegades no he pogut aconseguir donar amb ella o tinc una hipòtesi poc fiable o bé m'han donat dos explicacions diferents. Per tant, només agruparem semànticament aquells casos concrets en què la motivació és molt clara.

Des d'un punt de vista logicosemàntic, hem agrupat els malnoms d'Ulldecona en els 12 grups següents:

- 1.- La situació familiar o de parentesc
- 2.- La situació social
- 3.- L'activitat professional
- 4.- Una dedicació o afició no professional
- 5.- L'aspecte o característiques físiques
- 6.- La manera de vestir i altres coses
- 7.- La designació mitjançant figures
- 8.- Malnoms procedents de noms de pila i de cognoms
- 9.- Malnoms procedents de topònims
- 10.- Malnoms relacionats amb les plantes
- 11.- Malnoms relacionats amb els animals
- 12.- Els inclassificats

Tots aquests grups els estudiarem amb alguns exemples a continuació.

1. SITUACIÓ FAMILIAR

1.1 Parentiu per consanguinitat

Tato/a, lo(germà/na gran).

1.2 Parentiu per filiació

1.2.1 Nen, Niño/-a

Niño, lo; Xiquillo, lo; Xiquillero, lo.

1.2.2 Amb els sufix -et,-eta, -eto("fill de")

Aubanet/a, l'; Barrereta, Benitet; la Brusqueta; Camil·let; Danielet; Duardet; Elvireto/a, l', Gilet; Gonçalet, de; Negret/a, lo/la; Robertet; Ventureta.

1.2.3 Compostos

Antonieta de Ferrero; Andreu de la Canareveta; Joan de Bony, Lluquet de Mònica; Manualet d'Anna; Peret d'Enquilliana; Peret de Daniel; Ramonet de Miquela; Ramoneta la de Manoco; Roget de Senalla, lo; Rosset de Granyana, lo; Xata Romana, la (afillada de Roman).

1.2.4 Feminització, masculinització i pluralització

Alfonsa, l'; Adrianes, les; Aslades, les; Aurosies, les; Aurores, les; Barrancota, la; Campa, la; Capellera, la; Caramela, la (filla de Caramelo) Carrabinera, la; Celidònia/s la/los (filla/s de Celidoni); Duarda, la; Esperanços, los; Estelo, l'(fill de l'Estel.la); Eugènies, les; Florencios, los; Fonso (fill de l'Alfonsa); Forners, dels; Gaspara, la; Juano, lo; Leandros, los; Lluïsets, dels; Marcelinos, los; Modestos, los; Pataquero/s, lo/s; Tallades, les; Trinitàries, les.

1.3 Parentiu per afinitat

1.3.1 Casat

Casat, lo; Malcasat, lo; Peret i Marieta (eren matrimoni); Pubill, lo (casat amb pubilla sense ser hereu).

1.3.2 Vidu

Viuda, de la; Viuda Alegre, la.

1.3.3 Feminització, masculinització i pluralització

Caramelo, lo (casat amb la Caramela).

1.4 Circumstàncies de naixement

Bessó/net, lo, Bord, lo; Bord del Dugo, lo; Hereu, l'; Herevet, l'; Fadrinet, lo.

2. SITUACIÓ SOCIAL

Alcalde Colero, l'; Barona, la; Conde, lo; Criat del major, lo; Esclau, l'; Jornaler, lo; Masover, lo; Minyonet/a, lo/la; Mitger, lo; Pagès-ric, lo.

3. ELS OFICIS

3.1 Oficis sense modificació

Aiguader, l'; Alfarser, l'; Argepser, l'; l'; Arriero, l'; Barquero/ra, lo/la; Bordadora, la; Boter/a, lo/la; Cadirer/ra, lo/la; Calderer, lo; Calciner, lo; Caminero, lo; Carboner/ra, lo/la; Cartero, lo; Casiller/era, lo/la; Cisteller/era, lo/la; Corredor/ra, lo/la; Corretger/era, lo/la; Corsetera, la; Dallero/ra, lo/la; Ermitàna, l'; Esbarder, l'; Espardenyer, l'; Ferrer/ra, lo/la; Ferrador, lo; Filador, lo; Fuster/ra, lo/la; Gasoliner, lo; Gorrasta/a, lo/la; Llaunero/s, lo/los; Matalaper/ra, lo/la; Matarife, lo; Melero/ra, lo/la; Moliner/ra, lo/la; Novillero, lo; Oliero, l'; Olivero, l'; Pasteler, lo; Pedrapiquer, lo; Pescater, lo; Pellero/ra, lo/la; Pinzeller/s, lo/los; Potacari, lo; Rejoler/ra, lo/la; Rentadora, la; Saboner, lo; Safranero, lo; Sariero, lo; Sastre/a, lo/la; Sereno, lo; Tintorer/ra, lo/la; Tractant, lo; Xocolatero, lo.

3.2 Els diminutius

Escolanet, l'; Ferrereta, la; Serenet, lo; Pastoret, lo.

3.3 Els compostos

Nasio l'Arenero; Arturo l'Esbarder, Paco

l'Esmolet, Cándido l'Esquilador, Minguet lo Barber; Grau lo Palmero; Pedrito la leche; Paco Forret; Marieta la Pescatera; Nadal lo Marmolista, Homedes lo Marmolista; Pepet lo Matarife; Pagés-ric, lo; Sento lo Carnicer, Vicent lo Pescater; Vicent lo Tractant.

3.4 Altres

Bocadillos (Tenien un bar on feien entrepans); Botigueto; Budellera, la; Cacahuero/ra, lo/la; Capeller/ra, lo/la; Carajillo; Consumero, lo; Coteria, la; Flauter, lo; Farigolero, lo; Granito; Mandader/ra, lo/la; Pelapeus, la; Placero, lo.

4. DEDICACIONS NO PROFESSIONALS

4.1 Música, jocs, altres

Avisadora, l'; Beato/tet, lo; Bestioles; Beethoven (tocava el piano); Bisbe, lo; Corneta; Escolà, l'; Flauta; Guitarró, lo; LLadronet, lo; Músic major, lo; Pesador, lo; Pregoner, lo; Ratolinet de missa, lo; Resadora, la; Torero, lo; Trompeta, Turut/a -/la, Violí/na, -/la.

4.2 Fets accidentals

Babalauela/o/es, la/lo/les; Botapallisses; Brancalet/ta, lo/la; Bufalleixes; Caga ajupit; Cagamantes; Cagampastres; Caga-sendrès; Cascarràbies, lo; Cremapallisses; Esgarraborratxes; Esplugamalles; Mai t'esquiles; Matagats; Matapans; Matasogres; Miracielos; Mitgessoles; Penjagats; Penja-reis; Pixacaus; Pixa-reixes; Pocafam; Punxaculs; Saltabalcons; Salta-sèquies; Sinduermes; Trencacossis; Trencaladres.

4.3 Fets de la parla

Badesso (pronunciava malament «aba-dejo»); Bum-bum/ma, (explicava com va disparar dos trets durant la guerra dels carlins) lo/la; Caleo (Solia dir: «me recaleo» mentre es ventava amb un ventall); Doncs i ara; Felipó/na, lo/la (de «fes-li por»); Fort

massa poc; Gaburret/a, -/la (de «vinga burret»); Ja ho seré jo (era molt voluntariós); Massabonic/a, lo/la; Peix porto, la; Pabadat (ho deia en lloc de dir entrepà); Pepito no pares (frase que se sortia d'un balcó una nit calurosa d'estiu); Persona (sa mare sempre deia que son fill era molt «persona»); Qui n'agafa, lo; Sia servit (frase habitual d'un botiguer); Suposo, lo; Tavola (encara vola); Te'ls guardo; Teresita beu-te un ou; Voy-volando, la.

5. CARACTERÍSTIQUES FÍSQUES

5.1 Dimensions del cos

Alto, l'; Cacho/a, lo/la; Grande, lo; Llarg, lo; Llarga de les eres, la; Medio metro; Minyonet/ta, lo/la; Muestra de hombre; Nano, lo; Pamet; Sec, lo; Xaparro/a/et/eta, lo/la.

5.2 El color de la pell

Blanco, lo; Cansalada, lo/la; Carafosca; Grogga, la; Lluenta, la; Negre/a, lo/la; Negret/ta, lo/la; Panxablanca; Roget de Senalla, lo; Roja, la; Televisor en colors, lo.

5.3 El cabell i el pèl

Bigotillo; Bigots, la; Caragols/itos; Cellut, lo; Coa, la; Mai t'esquiles; Monyonyo/a, lo/la; Moreno, lo; Pelat/da, lo/la; Peluda, la; Pentinada, la; Pep del ros; Ros de la Miliana, lo; Rosset de Granyana, lo; Rullo/lla, lo/la.

5.4 El cap i parts del cap

Bocanegra; Boca-torta; Cabusson; Cabut, lo; Cap d'anguila; Cap d'arròs; Capblanc; Cap de calaixó; Cap de matxo; Cap de província; Cap de suro; Capipota; Coll de tita matinera; Dentasses; Fesoles; Fogassa en boca; Galtabruta; Galtes d'aigua; Llagrimeta, la; Mascarat/da, lo/la; Mitjaclatellada; Morret; Nas de canut; Nas de destrat; Orella, Ratat/da, lo/la; Ullets, la; Ullots, la; Ulls de corder degollat; Ulls de sapo; Xato/tet, lo/la; Xataromana, la.

5.5 El cos i els membres

Camesgrosses, la/les; Camet, Cameta; Cigaleta, Cul de cabàs; Culón; Garrell/a/llet/ta, lo/la; Gordo/ito, lo; Grasset; Magre/et, lo; Manetes; Mamelluda, la; Palillo; Pegasso, la; Peustendres; Peusimans.

5.6 Invalideses i deformacions

Berruga; Borni(mancat d'un ull), lo; Cames de ferro; Camot/ta, lo/la; Coixa de l'advocat; Coixa del Mangotxé; Coixet de Granyana; Coll-llarg; Curro/a/et/ta, lo/la; Esquena-fumeral; Esquenota; Mut/da, lo/la; Panxampla; Panxa de coco; Peugròs; Poc-cul/a, lo/la; Queixales, Sesot; Sis-dits, la; Sord/det, lo; Tortet.

5.7 Gestos, actes i posats

Amoderat/da, l'/la; Amorós, l'; Boiret; Palurdo, lo; Tomba-cantons, la; Xulo, lo; Xulet/ta, lo/la.

5.8 Bellesa i lletgesa

Blanca flor; Cara de tord espantat; Careto/ta, -/la (eren ferrers i solien dura la cara bruta); Feo/a, lo/la; Guapa, la; Guapet/ta/tes, lo/la/les; Hermós, l'; Nina, la; Maco/a/eta, lo/la; Massabonic/ca, lo/la; Peusbruts.

6. EL VESTIT I ALTRES COSES

6.1 Peces de vestir

Bossanova; Botins, la; Bragasses; Calces/etes, Calcesblanques; Calces rojes; Calcilles; Capot; Collet de perciglàs; Correas; Forret/tes, lo/les; Jac, lo; Jacapollosa, la; Manga/gueta, la; Monedero, la; Motxilla, -/la; Sarauellada, Sarauells de ferro; Tacó; Zapatito de oro; Zapatones, lo/la/los; Xancletes.

6.1.1 Maneres de vestir

Bacona, la; Bruta, la; Camanua/ues, la/les; Dòmino, la (sempre anava apedaçada); Enfaixat, l'; Galano/na, lo/la; Llacets, la; Manteta, lo tio de la; Mitges soles; Pimpollo,

lo; Ramos i flores; Rayo de sol; Màsquera/eta; Concejal Michelín, lo (duia abarques de sola de roda de camió).

6.2 Estris

6.2.1 Estris de la casa

Barral; Calaix, la/les; Calaixera, la; Caldera; Carnera, la; Colchón; Cresolets, la; Culleracaldosa; Perola/lo, la/lo; Porró, lo; Porróna, la; Punyalo/la, lo/la; Senalla; Tamboret; Topinot, la.

6.2.2 Estris de l'agricultura

Bot, lo; Molinet, del; Punxó/net; Sogues, la; Tascó; Taulettes de trull.

6.3 Altres

Auto, l'; Barrina, la; Barró/net; Bicicleta, la; Campaneta, la; Canyon, Coet; Moto, la; Paraiguilles; Pipeta; Serradura; Tatxa; Trompitxol, Tros de peanya.

6.3.1 Els diners

Doblones, la; Milionari, lo; Millón, del; Monederos, la; Mossèn Calderilla; Perreta; Pesseta; Quatre rals; Ralet; Tres rals; Vint cèntims.

7. DESIGNACIÓ MITJANÇANT FIGURES

7.1 Ironia i metàfora

Afaita-rabos; Figa de oro, la; Figueta de Déu; Masclillo, lo; Mujer sin pena; Niña de fuego, la; Prohombre, lo; Setcervells; Sucrenyo, lo; Papatieras; Peixet sense sang; Petxinatendra; Ratolí de missa, lo; Tord espantat, lo; Feixet de vímet, lo; Pincha uvas; Poquesbrosses, la; Roda-soques, la; Rosa burxorros.

7.2 Personatges històrics, literaris, etc.

Beethoven; Colón; Mare de Déu, la; Nostre senyor, lo; Rock Hudson; Romanones, la; Sant Lluís; Santa Rosa; Tarzana, la; Tribulete; Kennedy; Kubala; Kung fu.

7.3 Singularitats del caràcter

Aimante, l'; Alegries, les; Amorós, l'; Amic, l'; Bestioles; Bo, lo; Boiret; Bovet, lo; Bravía, la; Buena/no, la/lo; Cabossa/eta; Calent/ta, lo/la; Cantamayanes; Capellanet, lo; Cascarràbies; Coragre; Crític, lo; Fiera; Feréstec, lo; Generoso/a, -/la; Graciós, lo; Hombre serio; Innocent; Locanda, la; Malespill; Malquedes; Mala-raça, la; Malànima, -/la; Mamones, les; Manies -/la; Marquesona, la; Mentides; Ministressa, la; Mitjadona, lo; Persona/eta; Pocalliga; Polit, lo; Puto/tet, lo; Rampinya; Rata-sàvia, la; Reimoro, lo; Romansa, la; Ruc/a/quet, lo/la; Santo/ta/eta, lo/la; Serenet, lo; Tendre/a, lo/la; Valent/a, lo/la; Viciat, lo; Viva, la.

8. MALNOMS PROCEDENTS DE NOMS DE PILA I COGNOMS

8.1 Noms de pila simples

Adriana, l'; Alfonsa, l'; Amado, d'; Ambrosio/a, l'; Arturo; Aslado; Esperanço, l'; Estelo, l'; Aurora, l'; Aurosia/es, l'/les; Bartolo; Bibiano; Braulio; Bruno; Calistro; Celidoni; Cipriano; Claudina, la; Climent, de; Crespina, la; Damiana, la; Daniela, la; Darío, de; Demetrio; Evaristo; Feliciano; Fidel; Florencio; Gaspara, la; Gaiatano; Genaro; Julià; Justo; Leandro; Lucío; Marcelino; Margarida; Mauricio; Modesto; Mónica, de; Pasquala, la; Patrício; Pau; Policarpio; Raimundo; Segundo; Serafina, la; Toribio; Trinitària, la; Urbano, Ursola; Vicente; Virgínia.

8.2 Simples complementats

8.2.1 Per un nom

Cinta la Sastiana; Conxita la Trinitària; Lluïsa la Gaietana; Lluquet de Mònica; Manuel d'Anna; Maria la Gonçala; Maria Teresa la Serafina; Manuela la Gabrielita; Mercedes la Crespina; Pepeta la Patrícia; Peret de Daniel; Pietat la Tòfol; Ramonet de Miquela; Rosita la Gaspara.

8.2.2 Per un malnom

Baptista Pocafam; Baptista Morrera; Carmeta la Mandadera; Joan de Bony; Lluïsa la Garrofina; Manolo Caleo; Manolo Gamba; Maria la Cataconya; Maria la Coa; Maria la Patinova; Manuela la Coques; Mercedes la Malànima; Paco Figuet de Déu; Paco lo Ruquet; Peret d'Anquiliana; Pepeta la Cistellera; Pepeta la Santa; Pilar la Camesgrosses; Rafel Persona; Ramón lo Gallo; Ramona la Bellotes; Ramoneta la de Manoco; Rosita la Macipa; Vicenta la Duga.

8.2.3 Per un topònim

Antonio del Molí Bordales; Agustí lo Ventallenc; Joaquim del Pou Juà; Mingo de la Pobla; Paco lo Morellà; Paco lo Valenciano; Pepet del Mas de Tacó; Rosita la Rossellana; Tomaset de l'Era; Vicent lo Godallenc.

8.3 Noms compostos

Pepito de Tomas Lluís; Paurrau/va, (de Pau Arrau - Nom i cognom) lo/la.

8.4 Noms derivats

8.4.1 Hipocorístics

Agos (d'Agustí); Berto (d'Albert); Cento (de Vicent); Cinto (de Jacint); Cisco/ca (de Francisco); Colau (de Nicolau); Filo, la; Fonso; Frisco (de Francesc); Gustí (d'Agustí); Paco; Pep; Milio (d'Emílio); Míngo (de Domingo); Nando (de Fernando); Nàsio (Ignasi), Nel-lo; Nel-la (de Manuel); Quelo (de Miquel), Quico (de Francisco); Quim (de Joaquim); Tino (de Laurentino); Tòfol/a (de Cristòfol); Toni; Tono/a; Tonyica (d'Antoni); Vadoro (de Salvador); Ximo (de Joaquim).

8.4.2 Diminutius i augmentatius

Angelet; Antoniet; Benitet; Camil·let; Candideta; Carlets; Danielet; Eduardet; Elvireta; Eusebiet; Gabrielita; Gilet; Gonçalet; Ignasiet; Josepet; Juanillo;

8.4.3 Derivats complementaris

Marieta la Uva; Nàsio l'Arenero; Nel.lo Bacora; Paquita la Manguita; Pepet lo Pubill; Pepito Jota; Quelo Llanes; Tonet Mariné.

8.4.4 Feminització, masculinització i pluralització

Adrianes, les; Arturets, los; Aslades, les; Esperanços, los; Estelo, l'; Bruna, la; Claudines, les; Eduarda, la; Gaiatana, la; Tonetes, les; Trinitàries, les.

8.5 Cognoms

8.5.1 Sense modificació

Aguilà, Alomar; Badoch; Capseta, la; Cucala, la; Ebrí, d'; Galleni; Garrit, de; Llanes, la; Mitjavila, la; Montoliu; Ramada; Ramírez, la; Sorlit; Vinyes, la; Xavalera, la.

8.5.2 Modificats

Astares (del cognom Nestares); Aubanet/ta, l'; Bantlloca, la; Bordetes; Brusqueta; Campa, la; Campets; Canaldeta; Espanyolet, l'; Gisberta, la; Guarquet; Itartet; Montrossa, la; Ollero, l'; Ortissa, la; Pallareses, les; Poio, lo; Querolet, Ragueta; Revertera, la; Ribereta, la; Saletes; Sanchetes; Sansanet; Santets; Segarreta, la; Sorlites, les; Tallades, les; Torretes, les; Uixanto.

8.5.3 Complementats

Agramunt lo «Niño»; Aguilà lo Godallenc; Elies lo Cisteller; Grau lo Palmero; Grau lo Trinqueter; Lopez Badesso; Matamoros lo Pincellero; Millán lo Pasteler; Morà l'Advocat; Riba lo de les làpides; Sans lo Negre; Sauch lo Pasteler; Sauch lo Ventallenc; Solà lo Gribanto; Veri-Veri (els dos cognoms són Vericat); Viscarro lo Corretger.

9. MALNOMS PROCEDENTS DE TOPÒNIMS

9.1 Corònims

Arbolí, de l'; Bassetes, de les; Berga, de; Era de l'; Hostal, de l'; Mas de la Rata, del; Mas de Tacò, del; Masetes, dels; Miliana, de la; Molí Bordaies, del; Molí Nou, del; Molinet, del; Mulet, de; Noguera, de; Olivar, de l'; Pobla, de la; Pou Juà, del; Raval, de la; Rejolar, del; Rosalea, de; Ventalles, de les.

9.2 Topònims

9.2.1 Sense modificació

Aragón; Ascó; Coratxer; Hostalets; Sevilla; Teruel, Tivenys.

9.2.2 Gentilicis

Alacantí, l'; Ampostí, l'; Burriolenc, lo; Calitjó, lo; Canareu, lo; Canetà, lo; Castellà, lo; Català, lo; Caveró, lo; Cerverí, lo; Comunenc, lo (del Mas de Comú); Cordovilla, la; Francès, lo; Galerenc, lo; Gallego, lo; Godallenc, lo; Jordienca, la; Madriles; Masover, lo; Milianenc, lo; Morellà, lo; Poblerí, lo; Rapitenc/a, lo/la; Ravalero, lo; Roquetenc, lo; Rossellana, la; Senienc, lo; Sevillano, lo; Tortosí, lo; Traiguerí, lo; Valenciano, lo; Ventallenc, lo; Xertolí, lo; Xurro, lo.

10. MALNOMS RELACIONATS AMB LES PLANTES

10.1 Noms de plantes

Pere Albercoc; Citró/na, -/la; Figueres; Figueretes; Fonoll; Llumetes; Macabeu; Mandarino; Mançanera; Mangraner; Naranjo; Palosanto.

10.2 Parts d'una planta

Banana; Bajoca; Bellotes, Blanca flor; Bresquilla, Canyarils; Canyot; Centena; Colero; Feixet de vímet; Fesol; Fesoles; Fulleta, la; Fullo/a, lo/la; Garrofi/na, lo/la; Guisantos; Guixa; Mostillo; Palot; Panolla;

Pataca; Pepino; Perano; Perans; Pere buscall, Pere roses; Pincha uvas; Poquesbrosses; Pebre roig; Primentons; Ramos i flores; Rosa burxorros; Sèmola, Semoló; Soquetes, la; Taronges, Tomaco/quet/ta; Uva, la.

11. MALNOMS RELACIONATS AMB ANIMALS

11.1 Noms d'animals

Anguileta; Bitxac; Bovet, lo; Cabra; Cadenera; Caragols; Conilla, la; Cordero/ra, lo/la; Cranc, lo; Cuca la; Burrets, del; Engruneta; Escarabitxa; Esparralló; Fiera; Galera; Gallina, Gallo/a, lo/la; Gamba; Gat de Benet; Gatet, lo; Gato Negro, lo; Gribanto, lo; Grill/a, lo/la; Jabalí, lo; Lagarto; Liaona, la; Llebra; Marrà, lo; Matxo/a, lo/la; Matxet, lo; Mico, lo; Mosca, la; Mules/tes, la/les; Pájaros; Palomet/ta, lo/la; Paloma, la; Peixo, lo; Perdiu, la; Perro, lo; Petxina; Pollito; Puço/a, lo/la; Put-put, lo; Rendilla/eta; Rata; Rata Blanca; Ralotí, lo; Ratolí de Missa, lo; Ratón/na; Rebanya; Ruc/quet, lo; Sapo; Sardina/eta; Tenca, la; Tigre, lo; Tita; Tord espantat; Tocinet, lo; Trugero, lo.

11.2 Parts, accions o productes d'algun animal

Coa, la; Maulín (cantava a l'Orfeó i tenia la boca torta); Moixama; Pedrito <<la leche>>; Pernil; Pitxel (nom del matxo); Pluma; Tacó.

12. INCLASSIFICATS

Anquilliana; Arrusa; Atapit, Ato; Barrau; Beleta; Bollo, lo; Borretes; Borrim; Botoni; Bufa; Bureles; Cagalló; Capas perdidas; Caraca; Caramanxel; Catiques, les; Catxup; Cifres; Cluc/a, lo/la; Conya, la; Copida, la; Dengo/a; Dome; Dosa; Dugo; Fanga, la; Ganyol; Gravet; Lluneta, Maganya; Maleno; Mamaus, la; Manincla; Manajo; Margalido; Màsquera; Massó; Matet; Medino; Milec; Món; Monxet; Monyonyo; Morrera; Nasco/ca/quet; Negus; Orsi; Pandos; Paraguuala; Parro, lo; Patorrat, Patoto; Patxeco;

Pelegrina, la; Perebit; Pinyano; Pip-pop; Pistón; Podrit; Pop-Pop; Pote; Rabasseta; Ratet; Rebollida; Rebudes, les; Rebugent, la; Regandaix; Ritanya, la; Rullo/a; Sacanelles; Sarassa; Serapio; Seriles; Talecó; Tarimba; Tarrugué; Taruro/ra, lo/la; Tataus; Taudora; Tequera; Territes, les; Tous-tous, la; Trabal; Trompet; Turut; Valdet; Xabato; Xino; Xiquillero; Xirleta; Xiveli; Xotxims.

C) LLISTA ALFABÈTICA DELS MALNOMS D'ULLDECONA

Finalment, acabarem la comunicació amb el que serà el tercer i últim cos que és simplement la classificació del conjunt dels 1.325 malnoms aconseguits seguint un ordre alfabètic. Com que sé que en aquest camp no hi ha dogmes de fe i que tota explicació pot ser rebatuda fàcilment, crec que el més oportú serà reflectir tota la varietat i que cadascú seleccione, organitzi o agrupe allò que vulga i com vulga.

A

Abelles, les; (de cognom)
Adrianes, les; (D'Adrià), pronunciat "andrianes"
Advocat dels Tabons, l';
Advocada l';
Afaita-rabos;
Afonabarcos;
Agos; (d'Agustí)
Aguilà d'; (Cognom)
Aiguader, l';
Aimante/ta, l';
Alacantí/na, l';
Àlber, l'; (Pronunciat "aube")
Alcalde babós, l'; (alcalde, pronunciat "ancalde")
Alcalde cagón, l';
Alcalde colero, l';
Alcalde de les aixetes, l';
Alcàntara;
Alegries, les;
Alejos; (d'Alexis), pronunciat "alecos";
Alfalser, l'; (Venia alfals. Pronunciat "aufalsé")

Alfonsa/o/ses, l'/les;
Alomar d';(cognom)
Alto, l';
Amado d';
Ambrosia/es, l'/les;
Americano, l';
Amic, l';
Amoderat/des, l'/les;
Amorós, l';
Ampostí, l';
Andalús, l';
Andico, l';
Andon/a, l';
Andreu de la Canareveta;
Angelet;
Anguileta, l';
Animeta, l';
Anquiliana, Peret d';
Antoniet
Antonietta de Ferrero;
Apagallànties;
Apotecari, lo;(Pronunciat "potacari")
Aragón;
Arbolí, de l'; (Molí del riu Sénia. Un notari del 1600 era "Arbolini" de cognom)
Arenero, Nacio l'; (recollia arena pels lligallos)
Arenós, l';
Argepser, l';
Arriero, l';
Arrossero, l';
Arrussa;
Arsiset;
Artajo;
Arturo/ets, d'/los;
Aslado/a/des, l'/les; (D'Estanislao)
Astares; (Del cognom Nestares)
Atapit, l';
Ato;
Aubanet/a ; (Del cognom Aubà)
Aurora/es, l'/les;
Aurosies, les;
Auto, l';
Avisadora, l'; (Avisava els enterraments)
Azucena; (Pronunciat "sussena")

B
Babalauelo/a/es, lo/la/les;
Babot;
Bacona, la;
Bacoques;
Badesso; (Així pronunciaba la paraula "aba-
dejo" o bacallà)
Badoc/a, -/la; (De cognom Badoch)
Baillet; (Va servir a les ordres del general
Weyler = Beiler = Baillet).
Baix teulada, lo Concejal;
Bajoca, Vicent;
Balaperduda;
Baladroc;
Balbina/nes, la/les;
Baldo;
Banana/es;
Baratero, lo;
Barato, del/lo; (Botigueta amb aquest nom)
Barbereta de Folqué;
Barberilla/o, la/lo;
Barona, la; (Duia títol nobiliari- Barona de
Purroi)
Barquero/a/os, lo/la/los;
Barraconera;
Barral;
Barranco;
Barrancot/ta, -/la;
Barrau;
Barrera/eta/es;
Barrina;
Barró/net;
Barrut de les Ventalles, lo;
Bartolo;
Bassetes, de les; (Tenien el rejolar a la
partida bassetes)
Batistot;
Bavós, lo;
Beato/et, lo;
Bedòs;
Beethoven; (Tocava el piano)
Belardo;
Belenya, la;
Belet/a;
Bellets;

- Bellota, de la; (Bar que popularment així s'anomena)
Bellotes, la;
Benitet;
Benlloc/ca;
Berga, de; (Nom de masada)
Berruga;
Bessó/net, lo;
Bestioles, Fonso;
Bibiano/s, lo/los;
Bibiel;
Bicicleta, la;
Bigotillo;
Bigots, la;
Bisbe, lo;
Bitxac;
Blai de la Petitosa;
Blanca Flor;
Blanco, lo;
Bo, lo;
Bocadillos; (Bar on feien entrepans a prop de l'estació)
Bocanegra; (Venia carbó)
Boca-torta
Boiret, lo; (Feia calça i punt de ganxo com les dones)
Bollaire, lo;
Bollo/a/eta, lo/la;
Bolònio;
Bonic/ca, lo/la;
Bord, lo;
Bord del Dugo, lo;
Bordadora, la;
Bordales, de; (Nom del Molí)
Bordetes, de; (Del cognom Bordes)
Borni, lo; (Mancat d'un ull)
Borrasca (Sempre duia tendal al carro "per si ve una borrasca")
Borratxa;
Borreguer, lo;
Borretes;
Borrim;
Borrosa, la;
Bossadones;
Bossanova;
Bot;
Bot de vi, lo;
Botapallisses;
Boter/a, lo/la; (Ofici)
Botiguer, Ramon lo;
Botigueto; (tenia una botiga petita)
Botins;
Botoni/nia, -/la;
Botons de fusta;
Bovet, lo;
Bragasses;
Bragueta de tràfec;
Brancalet/ta, lo/la;
Braulio, de;
Bravía, la;
Bresquilla;
Bruno,
Brusqueta ; (De cognom)
Bruta, la;
Bu-buc;
Budellera, la; (Netejava budells a l'escorxador)
Buena/no, la/lo;
Bufa;
Bufalleixes;
Bum-bum/a, -/la; (Explicava com va disparar dos trets durant la guerra dels carlins)
Bureles;
Burjassot;
Burrets, dels;
Burriac;
Burriolenc, lo;
Burxorret;
C
Cabassera de les Ventalles, la;
Cabori;
Cabossa/eta, la;
Cabra;
Cabrero/a, lo/la;
Cabró;
Cabusson;
Cabut, lo;
Cacauera/ro, la/lo; (venia cacaus i tramussos al cinema)
Cacauets;
Cacho/a, lo/la; (Era curt d'estatura)
Cadeller, lo;

Cadenera;	Canareu, lo;
Cadirer, lo;	Candeles, lo; (Solien perjar-li els mocs)
Caga ajupit;	Candideta, la;
Cagacendrers;	Canetà, lo;
Cagalló;	Canoner, lo;
Cagamantes;	Cansalada, lo/la; (Era blanc de cara com la cansalada)
Cagampastres;	Cantamanyanes;
Cagarenes;	Cantares;
Cagarruta;	Canut/to;
Cagat, lo;	Canyarils;
Cagona, la;	Canyon;
Caguerota;	Canyot;
Caín/na, lo/la;	Capblanc, lo;
Calaix, la/les;	Cap de calaixò;
Calaixera, la;	Cap de matxo;
Calces;	Cap de província;
Calcesblanques;	Cap de suro;
Calces roges	Capipota;
Calcilles;	Cap d'arròs;
Calciner, lo;	Cap d'anguila;
Calçons;	Capas perdidas;
Caldera; (Amics que fumaven amb pipa o "caldera")	Capellanet, lo;
Calderer, lo;	Capeller/ra, lo/la;
Calderilla, mossèn; (Controlava la "calderilla del plateret")	Capità, lo;
Calent/ta, lo/la;	Capot;
Caleo; (Es ventava amb un ventall mentre deia: "Me recaleo")	Capseta, Pepeta la;
Calistro	Cara de guixa;
Calitjó/na lo/la; (Fill de Càlig)	Cara de tord espantat;
Cama;	Carafosca, Tomaset de la;
Camana/nugues, lo/la;	Caraca, la;
Camat, lo;	Caracoles;
Cames de ferro;	Caragols/itos; (Era molt presumit amb ondes als cabells)
Camesgrosses, la/les;	Carajillo;
Camet;	Carallada i mitja;
Cameta;	Caramanxel/a, lo/la;
Camil·let/ta;	Caramelo/a, lo/la; (De cara de meló)
Caminero, lo;	Carboner, lo;
Camissant;	Carcasset;
Camot/a, -/la;	Cardo;
Campa/ets; la/los,	Careto/a, lo/la;
Campaneto/a, lo/la; (Botigueta de llepolies. Sonava una campaneta)	Carinyo, la;
Canaldeta;	Carlets;
Canalero, lo;	Carlina; la;
	Carnera;

- Carnisser/ra, lo/la;
 Carota;
 Carrabiner/ra, lo/la;
 Carrasca, la;
 Carrito, lo;
 Cartero/ra, lo/la;
 Carxofero, lo;
 Casat, lo;
 Cascarenyo/a, lo/la;
 Cascarràbies, lo;
 Casiller/ra, lo/la; (Treballava a la <<casilla>> del ferrocarril)
 Castellà/na, lo/la;
 Casul;
 Cataconyo/a, lo/la;
 Catalanet/a, lo/la;
 Catalans, los; (de Riudoms-parlaven català oriental)
 Catarrín;
 Catarro;
 Catiques, la/les;
 Catxup;
 Catorze;
 Cavil.lo;
 Caverro, lo;
 Cebeta;
 Celidoni/a//s, lo/la/los;
 Cellut, lo;
 Censal;
 Centeno/a, lo/la;
 Cento; (De Vicent)
 Cercet, la; (Anava sempre nerviosa)
 Cerer, lo; (Cerer d'ofici que va demanar la mà de la xicota i el futur sogre li va preguntar :«De què treballes?- Jo cerer – Doncs quan seràs, ja vindràs!».
 Cerverí/na, lo/la;
 Cifres;
 Cigaleta;
 Cigarreta, la;
 Cigró;
 Cinto/tet; (De Jacint)
 Cipriano, de;
 Cisteller/ra, lo/la;
 Citrona, la;
 Claudino/na -/la;
 Climent, de;
 Cluc/a, lo/la
 Coa, la;
 Coet, lo;
 Cofiner/ro, lo; (ofici)
 Coixa de l'advocat, la;
 Coixa de Mangotxé, la;
 Coixet de Granyana, lo;
 Colatxà/na, -/la;
 Colau;
 Colchón;
 Colero, lo;
 Coll de Tita Matinera;
 Collet de perciglàs;
 Collit, lo;
 Coll-llarg;
 Collonet;
 Colón;
 Comandina, la;
 Comunenc/niste, lo; (Del mas de Comú)
 Concedo;
 Conde, lo;
 Confit;
 Conilla, la;
 Consumero, lo; (Recaptava arbitris municipals s.XIX "lo consum")
 Conya, la;
 Copida, la;
 Copido de l'ermitana;
 Coques, la/les;
 Coragre;
 Cordero/a, lo/la;
 Cordovilla, la;
 Corneta;(Era trompeta de les tropes franquistes que es va quedar)
 Corralenc, lo;
 Correas; (Cap local de Falange que sempre duia els correates)
 Corre-cuita;
 Corredora, la; (Comprava olives, garrofes, etc.)
 Corretger, lo; (Ofici)
 Corrons, la; (Era molt grossa)
 Corsetera, la;
 Cortes, la;
 Coscollano;

Cosibaldat, lo;
Cotera, la; (El seu pare vigilava el coto de caça)
Cotoner, lo;
Cranc/a, lo/la;
Cremapallisses;
Cresolets, la; (Fabricaven llànties i cresols)
Crespín/na, lo/la; (Filla de Crispí)
Criat del major; lo;
Crisanto;
Cristet;
Cristiano, lo;
Crític, lo;
Cubelles;
Cuca, la;
Cuca-santa, la;
Cucala, la;
Cul de cabàs, la;
Culleracaldosa;
Culón, lo;
Curra, la;
Curro/et, lo;
D
Dallero/ra, lo/la;
Damiana, la;
Daniela, la;
Danielet;
Darío, de;
Dato/a, lo/la;
Demetrio;
Dengo;
Dentasses;
Dijous, lo;
Dimoniet, lo; (Feia de dimoni a la Passió)
Doblones, lo/la;
Dome;
Dòmino, la; (Duia la roba apedaçada)
Don Quijote; (Pronunciat "quicote")
Doncs i ara;
Dones, de les;
Dosa/eta;
Duc, lo;
Dugo/a/et, lo/la;
D'Agustina;
D'Àngel; (pronunciat "ànquel")
D'Anna;

E
Eduarda, la; (Pronunciat "duarda")
Eduardet/s; (Pronunciat "duardet/s")
Ellas vendrán;
Elvireto/ta; (d' Elvira)
Empastres, l';
Enfaixat, l' ;
Engruneta, l';
Enteniment, Pepet d';
Era, Tomaset de l' ;
Ermità, l';
Esbarder l'; (ofici)
Esbrí, d'; (del cognom Ebrí)
Escarabitxa;
Esclau, l';
Esclau del Godallenc, l';
Esclavatari, l';
Escó;
Escolà/na/net l';
Escrí;
Esgarraborratxes;
Esmolet, l';
Espanyol/et, l' –(Del cognom "Español" del segle XIX)
Espardenyer/ra, l';
Esparralló, l'; (Era baixeta i gordeta com aquest peix)
Esperanços, los; (D' Esperança)
Espinilla, -/l';
Esplugamalles;
Esquena-fumeral;
Esquenota; l;
Esquerrer, l';
Esquilador, l';
Estel, l'; (Treballava per la nit)
Estelo/a, l';
Estrosson/a, l';
Estudiant, l';
Estudiant de la Curra, l';
Estudiant de Rampinya, l';
Eugènies, les; (Pronunciat "euquènies")
Evaristos, los;
F
Fadrinet, lo;
Falcó, lo;
Faldut, lo; (Gentilici dels d'Ulldecona)

- Falsilla, lo;
Fango/ga, lo/la;
Farigolero, lo; (Pronunciat "frigolero")
Fartet, lo;
Fasnac;
Favut de les Ventalles, lo;
Feixet de vímet; lo;
Feliciano, de;
Feligresa, la;
Felipó/na, lo/la; ("Fes-li por", li deia una parenta de parla oriental)
Fementa, la;
Feo, lo;
Feréstec, lo; (Pronunciat "fréstec")
Ferrador, lo;
Ferrer/a/ret, lo/la; (Ofici)
Ferrero quart per hora;
Ferri, la de; (Cognom)
Fesol/a, lo/la;
Fesoler, lo;
Fesoles; (Tenia unes dents molt grosses)
Fibleta, de; (Cognom)
Fidel, de;
Fideu/vet, lo;
Fiera;
Figa de oro, la;
Figueres/etes;
Figueta de Déu, la;
Filador, lo;
Filets/to, la/lo;
Filivetes;
Flac fuster, lo;
Flaraute;
Flauta;
Flauter, lo;
Florencios, los (Descendents de Florenci)
Fogassa acabada de fer, la;
Fogassa en boca; (Tenia la boca grossa)
Fono; (Abreviatura de Fonollosa)
Fonoll;
Fonso; (Fill de l'Alfonsa)
Foraster/ra, lo/la;
Formatge, lo;
Forners, dels;
Forragaites, la;
Forret;
Fort massa poc;
Forçut de Borrasca, lo; (Era molt corpulent)
Francés, lo; (Va estar uns anys a França)
Francesot, lo;
Franxela, la;
Franxesco;
Frare/et, lo;
Fraretopí/na, lo/la;
Fullo/a/eta, lo/la;
Fuster/ra, lo/la; (Ofici)
Futró;
G
Gabrielitos/tes, los/les;
Gaburret (De "vinga" o "va burret")
Gaiatano/na, -/la;
Gaitero, lo;
Galano/na, lo,la;
Galera, la;
Galerenc, lo;
Gallego, lo;
Galleni; (De cognom)
Gallina;
Gallo/a/os, lo/la/los;
Gallinero/ra, lo/la;
Galtabruta;
Galtes d'aigua;
Gamba;
Gandaia, la;
Ganyol;
Garrell/a; (Que té les cames arquejades)
Garrit, de; (Cognom)
Garrofi/na/net/nes, -/la/les;
Gasoliner, lo;
Gaspara/ret, la/lo;
Gat de Benet, lo;
Gatet, lo; (Afeccionat a voltar "rams" d tavernes de vi)
Gato Negro, lo del; (Tenien una fonda amb aquest nom)
Gavino, lo;
Genaros, los; (Descendents de Genaro)
Generala, la;
Generoso (Fill de la Generosa)
Generoso l'astorer; (Feia estores cabassos)
Geperut, Toni lo;

Gilo/la/let;
Gisberta, la;
Gitano, Miquel lo;
Godallenc/a, lo/la;
Gonçalet, de;
Gordito, lo;
Gordo/a/eta, lo/la;
Gorrista, lo/la; (Cosia gorres. Pronunciat "gorriste/a");
Govern;
Governador, lo;
Governant/a, lo/la;
Graciós, lo;
Gran maligne, lo;
Grande, Paco lo; (Persona molt alta)
Granito/a, -/la;
Granyana;
Grasset, lo;
Gravet;
Grau lo palmero;
Grenyuda, la;
Gribanto/a, lo/la;
Grill/et/a, lo/la;
Groga, la;
Guapa, la/de la;
Guapet/a/es, lo/la/les;
Guarquet, de;
Guatxes, les
Guindales;
Guisantos, los;
Guitarró, lo;
Guixa;
H
Hereu/vet, l';
Hermós/a/so, l'; (Pronunciat "l'armós")
Hombre serio; (Era malcarat)
Hospital, l';
Hostalets, dels; (Masada)
I
Ignasi, d';
Innocent, l';
Isidoro;
Itartet (Cognom. Era mol poqueta cosa)
J
Ja ho seré jo; (Molt voluntariós)
Jabalí, lo;

Jac, lo;
Jacapollosa;
Jaimito; (Sempre en feia com el dels acudits)
Jaque; (Pronunciat "caque")
Jesuset;
Joan de Bony;
Joanet, de;
Jordienc/a, lo/la;
Jornaler, lo
Josefins, los;
Josepet;
Jota/teta, lo/la;
Juano/s, lo/los/del; (Fills de la tia Juana)
Juanillo/s, -/de/los;
Julià;
Justo;
K
Kennedy; (Semblança al polític americà)
Kubala;
Kung-fu;
L
Lagarto;
Lalo;
Lambrolla;
Lamèdia;
Leandros, los;
Leche, de la;
Legionario, lo;
Libori;
Licantí;
Litri;
Llacets;
Lladronet, lo;
Llagrimeta;
Llanes, la;
Llaona, la;
Llarg, lo;
Llarga de les eres, la;
Llaunero/s, lo/los; (ofici)
Llebra;
Lleganyós, lo;
Llei, Manualet de la; (Cobraba els arbitris del consum i quan es queixaven deia: "Jo ni poso ni trec, la llei és la llei")
Llençol;
Llepolando;

- Llorenceta, la;
Loses;
Lluenta, la;
Lluís motors,
Lluïsets, los;
Llumetes, -/la;
Lluna/eta, -/la;
Loberats;
Locanda, la;
Lucero;
Luces;
Lució;
M
Macabeu;
Macianet; (Fill de Macià)
Macip/a, lo/la;
Maco/a, lo/la;
Maco de Tarraro, lo;
Madriles; (Procedia de Madrid i era molt castís)
Mael;
Maganya;
Magnífica, la;
Magre/et, lo;
Maïans;
Mai t'esquiles;
Major, lo;
Malànima, lo/la;
Malcasat, lo;
Maicremat, lo;
Malespill, lo;
Malquedes; lo;
Mala-raça, la;
Mala-roba;
Maleno, lo;
Mallorquí, lo;
Mamà Juanita, la;
Mamaus;
Mamellut;
Mamones, les;
Mançanera;
Mandader/ra, lo/la;
Mandarino;
Manetes, la;
Manga, de/la;
Mangotxé;
Mangraner;
Manguito/ta, lo/la;
Manies;
Manila;
Manincla;
Manojo, la de; (Pronunciat "manoco")
Manola, la;
Manolet,
Manolo lo tendero;
Manteta, lo tio de la; (Sempre duia una manteta al cap)
Manualot;
Manxegüete, lo;
Manyo, lo; (Procedia de l'Aragó)
Manyós, lo;
Marcelinos, los;
Marco, lo;
Mare de Déu, la;
Margalido/des, -/les;
Margaritos/es, los/les;
Marianet;
Marianot;
Marieta la pescatera; (Pronuncia' "peixcatera")
Marieta vi;
Marín;
Mariner/ra/res, -/la/les;
Marineto/ta, lo/la;
Marit, lo;
Marmolista, lo;
Marquesona, la
Marrà, lo
Marranxón, la; (De nom Encarnación i pronunciava malament)
Marret;
Martilet;
Martino, de;
Marujo;
Mascarat/da, lo/la;
Mascareta;
Masclillo, lo; (En néixer el seu pare va dir que el guardarien per a "mascle")
Masets, dels;
Maseo/let;
Maso/a, -/la;
Masover/a, lo/la;

- Màsquera/eta;
Massabonic/ca, lo/la; (Sempre portava un mocador de colors al cap que va comprar a Barcelona)
Massó;
Matagats; (Va matar un gat de menut)
Matalaper/ra, lo/la;
Matapans;
Matapollos;
Matarife, lo; (ofici)
Matasogres;
Matet/a/s, -/la/los;
Matxa/o/et, la/lo;
Matxo de ma mare, lo; (Lloava les virtuts del matxo de casa)
Maulín;
Maurícia, la;
Medero;
Medino/na, lo/la;
Medio metro;
Mel, de la;
Melero/ra, lo/la;
Menegildo; (D'Hermenegildo. Pronunciat "menequildo")
Meneo;
Menín/nes, -/les;
Menjafigues;
Mentides;
Menut, lo;
Metgeaigüetes, lo;
Metgenou, lo;
Mico/a, lo/la;
Michelín, lo Concejal; (Anava a les sessions de l'Ajuntament amb abarques de sola de goma de roda de camió.)
Milhòmens, Pepet de; (Polític que, quan canviava de partit, s'oferia ell i mil hòmens més. Les dones no votaven)
Milec;
Milianenc; (Lloc de procedència)
Millón, del; (Els va tocar una quiniela)
Millonari, lo; (Sempre contava grandeses)
Mimí, la;
Mimo, lo;
Mingo de la Pobla; (De nom Domingo i era de la Pobla de Benifassar)
Minguet dels Forners;
Minguet Rabasseta;
Minguet Refugio; (El seu "refugio" eren les cases de barrets)
Ministre, lo; (Es deia al pregoner municipal. Pronunciat "menistre")
Ministressa, la;
Minyó/net/a, lo/la;
Miquela, de;
Miracielos; (Pastor que vivia sempre pendent del temps atmosfèric)
Miravet;
Mirleta;
Misericòrdia, la;
Mitger, lo;
Mitgessoles; (Molt ben vestit però en agenollar-se a missa lluia les soles apedaçades de les sabates)
Mitjaclatellada; (Clatell i persona menuda)
Mitjadona, lo;
Mitjagalta;
Mitjavila/es, la/les; (De cognom)
Modesto/s, de/los;
Moixama;
Moixó dels Valentins;
Moliner/ra, lo/la;
Molinet, del;
Molinou, del;
Mollons;
Món del Platillero;
Mona, la;
Monedero, la; (Els feia desaparèixer)
Monegal; (Va estrenar una gavardina blanca i sa mare deia que semblava un senyorot d'aquells de la clínica La Monegal)
Monene;
Mònica, de;
Monjo/a/eta/os, lo/la/los;
Monolete;
Montes verdes;
Montoliu; de (Cognom)
Montrossa/es, la/les;
Monyonyo/a, -/la;
Monxet;
Morana de les eres, la;
Morano/s, lo/los;

Morellà/na, lo/la;
Moreno, lo;
Moro, lo;
Morrera/ta;
Morret; (Tenia un defecte a la boca)
Mosca, la; (Comercialitzava unes ampolles
contra la mosca de l'olivera)
Mostillo;
Moto, la;
Motxilla;
Muchacho, lo;
Muestra de hombre;
Mujer sin pena,
Mules, la;
Mulet/a/es, lo/la/les;
Muñoz; (Cognom, pronunciat "munyós")
Músic major, lo;
Mut/da, lo/la;

N

Nando/a/illo, lo/la; (de Fernando)
Nano, lo;
Naranco, lo;
Nas de canut;
Nas de destral;
Nasco/a/quet, lo/la;
Necleto;
Negre/a, lo/la;
Negret/ta, lo/la;
Negus;
Nel·lo/a/eto, lo/la/lo;
Nel·lo Bacora;
Nerón;
Niceto;
Niciet;
Nina, la;
Nina del tornillo, la (Era presumida)
Niña de fuego, la;
Niño, lo;
Noble, lo;
Noguera (Masovers dels Mas de Noguera)
Noi del sucre, lo;
No la mates;
Nollo/a, lo/la;
Nostre senyor, lo; (Feia de Jesús a la Passió)
Novillero, lo;
Nyiqui-nyaque;

O

Oliero, l';
Olivar, de l'; (Pronunciat "aulivà". Moli fariner)
Olivero/ra, l'; (Venia olives)
Ollero, l'; (De cognom)
Om, de l' ;
Oreja pudenta; (Pronunciat "aureca")
Orella;
Orsi;
Ortissa, la (De cognom)
Ous, dels;

P

Pabadat/da, lo/la; (Ho deia en lloc de dir
entrepà)
Pa-sec;
Pagès-ric, lo/del;
Pageset de la Raval, lo;
Pájaros;
Palatsí;
Paleta, lo;
Paleto, lo;
Palícia;
Palillo;
Palín;
Pallareses, les;
Pallisser/era, lo/la;
Palomo/a/et/ets/eta, lo/la/los;
Palosanto, lo;
Palot/a, -/la;
Palurdo, lo;
Pamet;
Pandos;
Panerets, la;
Panollo/a/eta, -/la;
Pantruito/a, lo/la;
Panxa de coco;
Panxablanca, la;
Panxampla, la;
Panxapodada;
Papabellotes;
Papaterras;
Papatxa;
Paraigüilles;
Paraguala;
Pardalero, lo;
Pare Sant, lo;

Parra, de la;	Perans, los;
Parro, lo;	Perdiu, la;
Pasquala, la;	Perdigana, la; (Fill de la perdiu)
Pasqualet;	Pere albercoc; (Pronunciat "bercoc")
Pasqualot;	Pere buscall;
Pasteler/era, lo/la;	Pere màrtir; (Pronunciat "màrtil")
Pastor/et/ta, lo/la;	Pere roses;
Pataca, la;	Pere trons;
Pataquero/s, lo/los;	Pere Vicent;
Patimeu;	Perebit;
Patinou/va, lo/la;	Peret de Daniel;
Patorrat;	Peret i Marieta;
Patoto;	Perica, la;
Patraix;	Perico el Soldado;
Patrício/a, de/la; (De nom)	Perín/a lo/la;
Patxeco;	Pernil;
Pau;	Perolo/la, lo/la;
Paurrau/va-/la; (Descendants de Pau Arrau)	Perot;
Pavet;	Perreta;
Paveto;	Perro/a, lo/a;
Pebre roig/ja, lo/la;	Persianeta;
Pedrapiquer, lo;	Persiglás, Collet de; (Coll de camisa de moda)
Pegasso, la; (Era molt grossa)	Persona/eta; (Sa mare deia que no feia malifetes, era molt "persona".)
Peix porto;	Pesador, lo;
Peixet sense sang, lo; (De poca talla i empenta)	Pescater, lo;
Peixo/et, lo;	Pesseta, lo/la;
Pelapeus, la;	Pessics, la;
Pelat/da, lo/la;	Petero/a, lo/la;
Pelat de Benito, lo;	Petona, la;
Pelegrí/na, lo/la;	Petroli/no/na, lo/la;
Pellero, lo;	Petsamples;
Pelut/da, lo/la;	Peturra;
Penca, la;	Petxina;
Peniscolà, lo;	Petxinatendra;
Penjagats;	Peugròs;
Penja-reis;	Peusbruts;
Pentinada, la;	Peustendres;
Pep de Prats;	Peusimans;
Pep del ros;	Picarró, lo;
Pepa de Pau	Pifanyo/a, lo/la;
Pepino/a, lo/la;	Pigo, lo;
Pepito no pares;(Les veïnes mentre prenien la fresca a l'estiu sentien aquesta frase que sortia d'un balcó)	Pimpollo/a, lo/la;
Perano/a, lo/la;	Pincha uvas;
	Pindolera, la;

- Pinos;
 Pinzeller/s, lo/s; (ofici)
 Pinzellet, la; (Blanquejava sovint la façana de casa)
 Pinyano, lo;
 Pip-pop;
 Pipante;
 Pipeta; (Fumador habitual de pipa)
 Pipo de Salses;
 Piquito-xiquito-mayo;
 Pistón;
 Pitralot;
 Pitxel; (Era el nom del matxo que sempre tenia en boca)
 Pixacantando;
 Pixacaus;
 Pixa-reixes; (De menut va orinar-se en una lletera que era a refresc en una finestra)
 Pixo;
 Pixum;
 Placero, lo;
 Planenc, lo;
 Planet;
 Platillero, lo;
 Plega el pa/na, lo/la;
 Ploron, lo;
 Pluma;
 Plumo; lo;
 Poblerí, lo;
 Poc-cul/a, -la;
 Pocoli;
 Pocafam;
 Pocalliga;
 Podrit/da/eta, lo/la;
 Poio/et, lo;
 Polaco, lo;
 Policarpio;
 Polissera, la;
 Polimentadora, la;
 Polit, lo;
 Polític, lo;
 Poll, lo;
 Pollito;
 Pontonero, lo;
 Pop-pop;
 Poquesbrosses, la/los;
 Porró/na, -/la;
 Porvenir;
 Pote
 Potra;
 Pou Juà, del;
 Pregonero, lo;
 President de la comarca, lo;
 Preso/et, lo;
 Primentons, -/los;
 Prohombre, el; (s'ho va manar imprimir a les targetes de visita)
 Pubill/a/eta, lo/la;
 Puço/a, lo/la;
 Pujal/a/et/les, lo/la/les;
 Pujol/let; (Pronunciat "putxol")
 Punxaculs;
 Punxó/net;
 Punyalo/a/et, lo/la;
 Puto/tet, lo;
 Put-put;
Q
 Quarterola;
 Quatre rals;
 Queco;
 Queixales;
 Quelo; (De Miquel)
 Quelo Llanes;
 Querolet/ta, lo; (De cognom)
 Qui n'agafa; (Enviava les olives per la canal mentre els amics paraven el sac. Va arribar el seu pare i els amics van fugir mentre les olives corrien totes pel carrer. Des del terrat ell cridava "Qui n'agafa?")
 Quico Serra i l'ascensor;
 Químic, lo;
 Quinze coques;
 Quiquito de Tramuntana;
R
 Rabassa/eta;
 Raboset, lo;
 Raconer/a, lo/la; (La casa on vivia feia racó)
 Ragueta, la; (De cognom)
 Raimundo;
 Ralet;
 Rallo;
 Ramada, de/la; (Cognom)

- Ramírez;
- Ramos i flores; (Solia portar camises florides)
- Rampinya, la;
- Rapitenc/a, lo/la;
- Rastellador, lo;
- Rata; la
- Ratablanca, la;
- Rata-sàvia, la;
- Ratat/da, lo/la;
- Ratet;
- Ratolí, lo;
- Ratolí de missa, la;
- Ratón/na; -/la; (Vivien al Mas de la Rata)
- Ravalero/ra lo/la; (Procedència)
- Rayo de sol, la;
- Rebanya, la;
- Rebollida, la;
- Rebudes, les;
- Rebugent/a, -/la
- Regandaix;
- Rei, lo;
- Reimoro, lo;
- Rejoler/ra, lo/la;
- Relet; (De cognom Renet)
- Remígio, de;
- Remitxó/na, -/la;
- Rendilla/eta;
- Rentadora, la;
- Resadora, la;
- Revertera, la;
- Ribereta, la;
- Ribero;
- Rios;
- Ritanya, la;
- Roba, de la;
- Robertet;
- Roc-roc;
- Rock Hudson; (Actor que feia de centurió a La Passió)
- Roda-soques, lo/la; (Voltava els arbres fugint del sol)
- Roiget, lo; (De cognom Roig)
- Roiget de Senalla, lo; (Cabell roig)
- Rogeta, la;
- Romana, la; (Afillada de Roman)
- Romanones; (Era el seu ídol polític)
- Romansa, la;
- Roja, la;
- Roquet/ta, lo/la; (Fill de Roque)
- Roquetenc (De procedència)
- Ros, Pep del;
- Ros de la Botera, lo;
- Ros de la Miliana, lo;
- Ros de Pau, lo;
- Ros de Pere Gil, lo;
- Rosa burxorros;
- Rosa ous, la;
- Rosalea/es, de/los; (De Rosalia = Rosalea)
- Roser;
- Rosito;
- Rossa, la;
- Rossellana; (Procedència)
- Rosset de Granyana, lo;
- Rubio, lo;
- Ruc/a, lo/la;
- Rullo/a, lo/la;
- Rumba;
- Russa, la;
- S**
- Sábana;
- Saboner/a, lo/la;
- Sacanelles;
- Safranero, lo;
- Sal, de la;
- Salero, lo;
- Saletes, la;
- Saltabalcones;
- Salta-sèquies;
- Sánchez/etes; (De cognom); pronunciat "sanches"
- Sansanet; (De cognom)
- Sant Lluís;
- Sant Pere;
- Santa Rosa;
- Santero/ra, lo/la;
- Santets; (De cognom)
- Santicos;
- Santo/a/eta, lo/la;
- Santo cristo;
- Sant Antoni dels Botons Negres;
- Sapo, lo;
- Sarassa;

- Sarauellada;
Sarauells de ferro;
Sardina/eta, la;
Sariero, lo;
Sarres, la;
Sastiana, la;
Sastre, lo;
Sec, lo;
Segarreta, la;
Segon alcalde, lo; (Li agradava manar.
Pronunciat "ancalde")
Segundo;
Sèmola/eta, la;
Semoló;
Senalla;
Senienc, lo;
Sepiero, lo;
Sepió;
Serafi/na, de/la;
Serapio;
Serenonet, lo;
Seriles;
Serinoies;
Serradura;
Serraller, lo;
Serrano, de;
Setcervells;
Setcresols;
Setcegueres;
Sesot, lo; (De cul ample)
Sevilla; (De procedència- Era el cap de
guàrdies)
Sevillano, lo;
Sinduermes;
Sis-dits;
Siservit; (Tenia botigueta i deia això a cada
client)
Sisó;
Socorros, la;
Sogues;
Solà, de;
Solano, lo;
Soldadot;
Sopera;
Sopetes, la;
Soquetes;
Sord/eta, lo/la;
Sorlit/a/ -/la; (De cognom)
Sotarrador, lo;
Sotero;
Strauss;
Sucrenyo, lo;
Suposo;
T
Tacó;
Talecó dels Valentins;
Talent;
Tallades, les
Tambor;
Tamboret/s; lo/los;
Tanacio;
Tanais;
Tanque;
Taret;
Tarimba;
Taronges;
Tarrugué;
Taruro/ra, lo/la;
Tarzán;
Tascó;
Tataus;
Tato, Rafel lo;
Tatum;
Tatxa;
Taverner, lo;
Tavola;(De menut va caure un pardal del
niu i preguntava si encara volava)
Taudora;
Taulettes de trull;
Te'ls guardo;
Televisor en colors, lo; (Tenia la cara grossa
pujada de color)
Tenca, la;
Tendero, lo;
Tendre/a, lo/la;
Tequero/a, lo/la;
Teresita beu-te un ou; (Sa mare la viciava
molt i era grassoneta)
Terranegra;
Territes;
Teruel;
Tesoro, la;

Tigre/tón, lo; (Al·lusiú al general Cabrera)
Tino (de Laurentino)
Tintorer, lo;
Tio del Burros, lo; (Sempre treia a passejar dos o tres burros)
Tirabou;
Tissa;
Tita;
Tivenys;
To-Toni, (De nom Antoni, i pronunciava malament)
Tocinet, lo;
Tòfol/la; (De Cristòfol)
Toloseira, la;
Tomaco/a, lo/la;
Tomaqueta, la;
Tomba-cantons, la; (Girava les cantonades com fan a les desfilades militars)
Tomero, lo;
Tonetes, les; (Filles d'Antoniet)
Topinot/a, lo/la;
Torbat, lo;
Tord espantat, lo;
Torero, lo;
Toríbio;
Toríbio saca la lengua;
Tort/et, lo;
Tort de Làuria;
Tort de Sant Jordi;
Tort de Vic, lo;
Tortosí, lo;
Torranyes, la;
Torrentet; (De cognom)
Torres/etes, la;
Tous-tous, la;
Trabal/et; (De cognom)
Trabúcio;
Tractant, lo; (Comprava i venia matxos i burros)
Traiguerí;
Trampa;
Tramuntana;
Tranquilo;
Trencacossis;
Trencaladres; (Aladre = arada)
Tres rals;
Tribulete;

Trinitàries, les;

Trinqueter, lo;

Trobat, lo;

Trompet;

Trompeta;

Trompitxol/a, lo/la;

Tros de peanya;

Trugera/ro, la/lo;

Turut/ta, -/la;

U

Uixant/o; (De cognom Uixant)

Ullets, la;

Ullots;

Ulls de corder degollat;

Ulls de sapo;

Urbano;

Ursola;

Uva, Marieta la;

V

Vadoro; (De Salvador)

Valdet;

Valencià/no, lo; (Procedència)

Valenta, la;

Vanguàrdia, la; (Ho sabia tot)

Vaquer, lo;

Venàncio de les dents;

Venància, Carlets de;

Veneranda, la;

Ventallenc, lo;

Ventureta; (De cognom)

Vega, la; (Lavega, cognom)

Verge, la;

Veri-Veri (Els dos cognoms són Vericat)

Vi, del; (Venien vi)

Vicari, lo;

Vicente; (Pronunciat "viciente")

Vicierro;

Vissiat, lo;

Victoriana, la;

Vint cèntims;

Vinyes;

Violí;

Virgínia; (Pronunciat "virquínia")

Viu/va, lo/la;

Viuda, de la;

Viuda Alegre, la

Viudo/a, lo/la;

Voy volando, la;

X

Xabato;
Xancletes;
Xano/na, lo/la;
Xaparro/a, lo/la;
Xarles;
Xarlot;
Xarpa/eta;
Xataromana, la; (Afillada de Roman de nas xato)
Xato/tet, lo;
Xavalera; (De cognom)
Xert;
Xertolí; (Procedia de Xerta)
Xino, lo;
Xiquillo/ero, lo;
Xirivit;
Xirleta;
Xispero, lo;
Xito;
Xiveli;
Xocolatero, lo;
Xola, la;
Xotxet;
Xotxims;
Xulet/ta, -/la;
Xulo, lo;
Xurro/a, lo/la; (Era de l'Aragó)

Z

Zapatito de oro;
Zapatones -/la/los; (duia el calcer tres o quatre números més gran)

D) Unes rondalles populars

Volem acabar reproduint unes cançonetes populars dels anys 30 que hem pogut recollir a través de la memòria oral. La Copida, la Roqueta i la Bicicleta Laura i la Caramanxela Tomasa Morrera, la Morana de les Eres, Se'n varen anar, tralarà, tralarà un diumenge a la tarda a l'ermita a fer un bon berenar. Bo. Es varen beure per berenar, tralaralarà quatre o cinc mitges de vi del clar quatre del negre i cinc d'aiguardent. perquè el guisado era coent. Tralaralarà

El vi puja de baix a dalt,
Passa en un burro Toni Nadal.
En veure-les tan borrratxes,
gates com a sopes,
les carrega al burro i les porta a Godall.

Una altra diu així:
Pere Bit del cul florit,
en té la coa rastera
jugaven a toc i pam (joc de boles)
amb la xica de Barrera.

Finalment, acabarem el nostre treball reproduint un vers del «versador» Emílio Ferreres de Càlig, el qual l'any 1975 va compondre la següent cançoneta:
En la calle San Vicente
de la villa de Uldecona
Viven la Nasca y Macipa
la Calaix y Felipona
l'Ermitana y Cames Grosses
y también los Pinzellers
la Claudina y Garrofi
y Joaquin lo Baratero.

